

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING.

N°. 26.

DEEL II.

1 November 1905.

INHOUD: Dr. A. C. OUDEMANS, Acarologische Aanteekeningen XX. — Dr. A. J. VAN ROSSUM, Proeven met gekleurd voedsel. — Jhr. Dr. ED. EVERTS, Lijst van Coleoptera, gevonden bij Driebergen en Maarsbergen, ter gelegenheid van de Zomervergadering der Ned. Ent. Ver., Mei 1905. — C. J. H. BIERMAN, Cicadologische Aanteekeningen I. — Dr. C. L. REUVENS, Literatuur. — Dr. J. TH. OUDEMANS, Aanbieding.

Acarologische Aanteekeningen XX.

Pergamasus equestris (C. L. Koch), ♂, onderscheidt zich van *P. crassipes* (L.) voornamelijk doordat de ventrale tuberkel aan femur II zwaarder is en iets naar binnen gebogen, de laterale tuberkel aan genu II iets zwaarder is, de interne duimvormige tuberkel aan tibia II ventraal en anterior een bij-tuberkel draagt en zelf iets van den poot afgebogen is (niet naar den poot toe). — Onder rottende bladeren, Meerssen, 1901, K. J. W. Kempers; Haarlem, Aug. 1899, Oudemans; Canterets, Hautes Pyrenées, Aug. 1900, Dr. Everts; Napels, 1885, Dr. Everts; Göttingen, 13, 5, 1901, H. Voigts; Padua, 1883, Dr. Berlese; onder steenen, Macognaga, Monte Rosa, 1200 M., 1893, C. Fischer.

Pergamasus canestrinii (Berl.), ♂, onderscheidt zich van *P. crassipes* (L.) voornamelijk doordat het lichaam achter de inplanting van pooten III iets ingesnoerd is, het gedeelte daarvoor zijdelings uitpuilt, het achterlijf min of meer puntig is,

alle tuberkels aan poot II kleiner zijn, femur IV intern een kleinen duimvormigen tuberkel draagt en de hoorns van het hypostoom ventraal een lepel- of gootvormig aanhangsel bezitten (niet een naar binnen gerichten stekel, zooals door Berlese wordt afgebeeld!). — Padua, 1883, Berlese.

Pergamasus italicus nov. sp., ♂, onderscheidt zich van *P. crassipes* (L.) voornamelijk doordat het lichaam forscher gebouwd is, boven poot II zijdelings iets uitpuilt, de interne tuberkel aan tibia II distaal niet puntig, maar afgerond en iets schroefvormig gedraaid en naar den poot toegebogen is. — Padua, 1883, Berlese.

Laelaps stabularis (C. L. Koch), ♀. Het sternaalschild is achter zeer diep ingesneden; het genitoventraalschild reikt zeer ver naar voren en bedekt vóór tongvormig de insnijding van het sternaalschild; twee kleine ovale inguinaalschildjes zijn aanwezig; het peritremataalschild reikt tot achter poot IV; het peritrema reikt tot even voorbij poot III; het epistoom is driehoekig, zeer spits en vol tandjes aan den rand. Al deze feiten zijn òf verkeerd, òf in het geheel niet door Berlese afgebeeld. — In een meelmagazijn, Arnhem, 2, 1902, Oudemans.

Tydeus cruciatus C. L. Koch, sedert 1841 niet teruggevonden, is zwartbruin met bruingele pooten. De beide exemplaren, door mij in een meelmagazijn te Arnhem, Febr. 1902, gevonden, zijn nymphae. — 140 μ .; lichaam gedrongen, ovaal, vóór en achter iets toegespitst, tusschen pooten II en III iets ingesnoerd. Prosoma dorsaal met breed schild, 2 oogen, 2 lange en 3 paar korte haren. Metasoma dorsaal met 9 paar korte haren. Huid met talrijke fijne rimpels. Pooten kort en dik, twee derden van de breedte van het lichaam lang.

Cheletes eruditus (Schrank), *protonympha* Oudemans in Entom. Bericht. v. 1, p. 101; idem in Tijds. v. Entom. v. 46, p. 123—124, t. 12, f. 34—37, blijkt te zijn *Cheletes eruditus* (Schrank), *nympha feminina*.

Cheletes eruditus (Schrank), *deutonympha* Oudemans in Entom. Bericht. v. 1, p. 101; idem in Tijds. v. Entom. v. 46, p. 124—125, t. 12, f. 38, t. 13, f. 39, blijkt te zijn *Cheletes eruditus* (Schrank), *nympha masculina*.

Cheletes saevus Oudemans in Entom. Bericht. v. 1, p. 161 is dus *Cheletes eruditus* (Schrank), *nympha feminina*.

Allothrombidium fuliginosum Herm. Het ♂ is door C. L. Koch beschreven en afgebeeld als *Trombidium cordiforme*, en onderscheidt zich van het ♀ doordat het lichaam kort gedrongen hartvormig en de crista metopica veel breder is. Bij beiden zijn de pooten I van 2393 tot 2488 μ lang. Het ♂ constant 2135 μ , het ♀ van 1800—3300 μ lang.

Allothrombidium fuligineum nov. sp. ♀ 2400 μ lang, verschilt van *Thr. fuliginosum* Herm. doordat het kleiner is, de pooten I gemiddeld 2121 μ lang zijn en de gesteelde oogen korter, gemiddeld 110 μ lang zijn. Misschien is dit het ♀ van *Thrombidium hortense* C. L. Koch, doch de haren zijn even lang als die van *Allothr. fuliginosum* Herm., terwijl Koch de haren van *Tr. hortense* beschrijft als te zijn half zoo lang. — Arnhem, op aarde, 1901, Oudemans.

Allothrombidium molliculum (C. L. Koch), ♀, 1830 μ lang, 1318 μ breed, min of meer peervormig; pooten I slechts 1288 μ lang; palp slechts 530 μ lang; haren slechts 72 μ lang, als die van *Allothr. fuliginosum* Herm.; gesteelde oogen slechts ongeveer 80 μ lang; crista metopica ongeveer als die van de vergelijkingssoort. — Op aarde, Arnhem, 1901, Oudemans.

Allothrombidium adustum nov. sp. ♂? Als *Allothr. fuliginosum* Herm., doch 2100 μ lang, 1910 μ breed, vóór hartvormig, bij pooten IV weinig ingesnoerd, achter breed en rond; pooten I ongeveer 2485 μ lang, iets dikker dan bij de vergelijkingssoort; gesteelde oogen ongeveer 105 μ lang, dik; crista metopica breder, vooral achteraan, zwaar gechitiniseerd. — Op aarde, Arnhem, 1901, Oudemans.

Allothrombidium incarnatum nov. sp. ♀ 1830 μ lang, 1180 μ breed, ovaal, punt naar achteren, vóór hartvormig. ♂ 1650 μ lang, 1410 μ breed, vóór hartvormig, bij pooten IV iets ingesnoerd, achter breed en rond. Bij beiden zijn de pooten I ongeveer 1515 μ lang; crista metopica ongeveer als bij het ♀ van *Allothr. fuliginosum* Herm., doch vóór slecht gechitiniseerd. Gesteelde oogen ongeveer 90 μ lang. — Op aarde, Arnhem, 1901, Oudemans; in rottende bladeren, San Remo, 1900, Dr. Oskar Schneider.

Thrombidium, Allothrombidium, Erythraeus, Achorolophus. De stigmata en de peritremata zijn beslist gesloten. Er is geen sprake van open stigmata.

Sexueel verschil bij *Allothrombidium*. De ♂♂ zijn hartvormig en bijna constant van grootte; de ♀♀ zakvormig, zeer verschillend in grootte; de crista metopica der ♂♂ is altijd breeder dan die der ♀♀.

Achorolophus trimaculatus (Herm.). De witte vlekken verschillen sterk. Ik bezit een ex. met traanvormige abdominaalvlek; een ex., waarbij de abdominaalvlek in 3 kleinere is verdeeld; een ex. met een krans van witte haren om de voorste areola cristae, met alle vertex-haren wit, en met de drie dorsale vlekken zeer klein.

Achorolophus trimaculatus (Herm.) var. *niger* nov. var. Volkomen zwart, zelfs de pooten en de palpen; deze zijn echter in glycerine toch iets doorschijnend geworden. — Meerssen, 1901, K. J. W. Kempers.

Sexueel verschil bij *Achorolophus trimaculatus* (Herm.). ♂ 1050 μ lang; crista 385 μ lang; rima genitalis 200 μ lang; onderzijde alleen wit tusschen de coxae der pooten I en II en de tarsen. ♀ 1275—2025 μ lang; crista 480—520 μ lang; rima genitalis 300 μ lang; onderzijde met twee groote witte vlekken tusschen coxae II en III en eene lange mediane vlek, waarin de genitaal- en de anaalopening liggen. Vermoedelijk is dus sexueel verschil bij alle *Erythraeinae* (*Rhyncholophinae*) waartene men.

Tarsonemus. Wat Berlese ♀ noemt, is eene *nympha*. Zij mist de genitaalopening. Wat Berlese daarvoor aanziet, is eene mediane inwendige chitinelijst, ontstaan door de vergroeiing van coxae IV, is dus een »sternum«. De bewering, dat bij de *Tarsonemidae* ♂ en ♀ direct uit de larva zouden voortkomen, is dus onjuist.

Tarsonemus kirchueri (Kramer). In een meelmagazijn, Arnhem, 2, 1902, Oudemans.

Onderscheid tusschen de *protonymphae* en de *deutonymphae* van *Tyroglyphinae* en zogenaamde *Analgesinae*, vermoedelijk derhalve ook van alle overige *Acaridae* (*Sarcoptidae*). Reeds Kramer wees er op, dat de protonymphae slechts 1 paar, de deutonymphae 2 paar genitaalzuignappen bezitten. In gevallen nu, waar deze uiterst moeilijk te zien zijn, zooals bij de meeste *Analgesinae*, òf waar ze ontbreken, zooals bij zeer vele *Tyroglyphinae*, is een ander verschilkenmerk wenschelijk. Ziehier wat ik vond: de trochantères I, II en III dragen namelijk bij de protonymphae ventraal geen haar, bij de deutonymphae daarentegen wèl een haar.

Erythraeus lomani Oudemans in Entom. Bericht. v. 1, p. 39 en Tijds. v. Entom. v. 45, p. 125, 141, wordt *Achorolophus lomani* (Oudms).

Aleurobius farinae (L.). Michael zegt (Brit. *Tyroglyphidae* v. 2, p. 75). »It was not until Koch drew and described it in 1841 that the species was really defined« Hierin vergist Michael zich. Reeds in 1776 beschreef Schrank het ♂ duidelijk en gaf er eene even goede afbeelding van. (*Beyträge zur Naturg.* p. 121, t. 6, f. 2). — Michael beweert (loc. cit. p. 76), dat de cephalothorax slechts 1 paar lange haren draagt; hij beeldt er ook slechts 2 af (loc. cit. t. 29, f. 1). Er zijn echter 2 paar lange haren aldaar aanwezig. — Michael schijnt bij het ♀ geene genitaalzuignappen gezien te hebben (loc. cit. p. 78, t. 29, f. 3 en 9). Toch zijn ze zeer duidelijk te zien. — Het pseudostigmatisch orgaan is proximaal dik, distaal fijn toege-

spitst, en zeer borstelig. — Behalve de vertexharen, bezit *Al. farinae* nog een paar zeer kleine nuchaalharen, door Michael niet vermeld. — Ik vond deze soort levend op een juist geschoten en nog warm exemplaar van *Corvus corone*, Arnhem, 6, 3, 1902!

Aleurobius farris nov. sp. Onderscheidt zich van *Al. farinae* in de eerste plaats doordat het pseudostigmatisch orgaan zeer dun en slechts langzaam spits toeloopend is, en slechts 2 of 3 takjes vertoont. Maar verder is de soort ook reeds bij geringe vergrooting te onderscheiden, doordat de pooten niet rose of bruinrood zijn, maar wit; doordat het lichaam en het hypostoom slanker zijn; doordat het ♂ den vorm van het ♀, dus geene verdikte voorpooten heeft, wèl den doorn ventraal van femur I, en slechts 375 μ lang is. — In kaas, Arnhem, 1902, Oudemans.

Een monstrum. Bij eene protonympha van *Glycyphagus domesticus* (de Geer) vond ik de epimera I wijd van elkander, in plaats van te zamen een sternum vormend, en in plaats van epimera III en IV een epimeriet tusschen coxae III en IV.

Daar het niet altijd mogelijk is te onderscheiden, of de randen van het lichaam der hypopi scherp zijn of niet (ventraal omgebogen kunnen worden of niet), heb ik een nieuwen sleutel gemaakt. Daarbij was het vormen van eenige nieuwe genera noodzakelijk.

Sleutel der hypopi der *Tyroglyphinae*.

1.	}	Achter de genitaalopening geene zuignappen of kleppen	2
		» » » eene zuignaplaat.	3
		» » » twee kleppen	11
2.	}	Niet vrij; gesloten in casa hypopialis; poot IV zonder klauw	<i>Glycyphagus</i> Hering
		Vrij; poot IV met klauw	<i>Acotyledon</i> Oudms.
3.	}	Met oogen	<i>Histiogaster</i> Berlese
		Zonder oogen	4

4.	}	Alle pooten slank ; pooten III en IV korter en slanker dan I en II, gewoonlijk naar voren gericht	<i>Anoetus</i> Duj.
		Alle pooten kort en dik ; pooten III en IV gewoonlijk naar achteren gericht	5
5.	}	Sternum verbonden of bijna verbonden met epimera II	<i>Horstia</i> nov. gen.
		Sternum vrij	6
6.	}	Epimera III vrij	7
		Epimera III verbonden onderling en met epimeriet II, extern van coxaalplaat II	9
7.	}	Alle pooten gelijk in bewapening	<i>Cerophaqus</i> Oudms.
		Pooten IV anders gewapend dan pooten I—III	8
8.	}	Eén rugschild	<i>Sennertia</i> nov. gen.
		Twee rugschilden.	<i>Trichotarsus</i> Can.
9.	}	Prosoma zonder haren	<i>Hypopus</i> Dugès
		Prosoma met haren	10
10.	}	Tarsus IV met klauw	<i>Tyroglyphus</i> Latr.
		Tarsus IV zonder klauw	<i>Vidia</i> nov. gen.
11.	}	Onder de kleppen geen zuigorgaan <i>Labidophorus</i> Kramer	
		Onder elke klep een kolfvormig zuigorgaan	<i>Dermacarus</i> Haller

Horstia nov. gen. Gregorius Horstius schreef in 1607 »De causis symptomatum qualitatis mutatae« etc., en vermeldt de *siro* = *Acarus siro* = de schurftmijt. Het genus is hierboven voldoende gediagnostiseerd. Type: *Trichotarsus ornatus* Oudms. Hiertoe behoort dus ook *Tr. helenae* Oudms. en vermoedelijk ook *Tr. manicati* Giard en *Tr. trijilis* Can.

Sennertia nov. gen. Daniel Sennert schreef in 1611 »Institutiones medicales«, en vermeldt in Lib. V, Cap. XXIV, »De sudaminibus et sironibus«, de *siro* of *chiro* = *Acarus siro* = de schurftmijt. — Het genus is hierboven voldoende gekarakteriseerd.

Type: *Pediculus ceraambycinus* Scop. (*xylocopae*). Hiertoe behooren dus ook *Tr. coptorthosomae* Oudms., *Tr. japonicus* Oudms., *Tr. hipposiderus* Oudms., *Tr. alfkeni* Oudms. en vermoedelijk ook *Tr. bifilis* Can.

Vidia nov. gen. Vidus Vidius schreef in 1586 »De curatione generatim«. Hij vermeldt in Part. II, Sect. II, Lib. IV, Cap. VI *scirrhones* en in Lib. VI, Cap. X *scirrones* en *pellicelli* = *Acarus siro* = de schurftmijt. — Het genus is hierboven voldoende gediagnostiseerd. Type: *Vidia undulata* nov. sp.

Vidia undulata nov. sp. Rug geheel gedekt door 2 schilden. Prosomataalschild dwarsgestreept. Abdominaalschild langsgestreept. De streepjes zijn zeer fijn en dikwijls in elkander overgaand, zoodat zij min of meer golvend schijnen. 4 prosomataalhaartjes, 2 schouderhaartjes, 4 paar submediane haartjes, 4 marginaalhaartjes geheel achteraan. Al deze haartjes uiterst klein, moeilijk zichtbaar. Een paar langere sleeopharen. Tarsus I en II dorsaal met lancetvormig haar, ventraal met 2 dito. Tarsus III zoowel dorsaal als ventraal met 2 lancetvormige haren. Tarsus IV met ventraal klauwtje, en eindigend in 4 haren van verschillende lengte, de langste iets langer dan het lichaam. — 210—250 μ lang, 165—200 μ breed. Lichaam min of meer zeshoekig. Op *Prosopis conformis* Foerst., Maggiano, Italië, 1882, Dr. Magretti.

Trichotarsus Can. Type: *Trichodactylus osmiae* Duf. Hiertoe behoort dus ook *Tr. reaumuri* Oudms. en *intermedius* Oudms.

Glycyphagus fuscus Oudms. In meel, Arnhem, 7, 4, 1902, Oudemans.

Glycyphagus domesticus (de Geer); in huisstof, Amsterdam, 17, 10, 1903, R. A. Polak; in een fleschje met kinabast, Amsterdam, 1, 1904, Mr. D. L. Uyttenboogaart; in fungus, Hilversum, 1903, C. J. Koning.

Glycyphagus cadaverum (Schrank) (*privatus* Oudms.); in huisstof, Amsterdam, 10, 1903, R. A. Polak.

Proctophyllodes pinnatus (Nitzsch). Synonyma : 1818, *Analges pinnatus* Nitzsch (nomen nudum); 1826, *Analges pinnatus* Heyd. (nomen nudum); 1868, *Proctophyllodes profusus* Rob. (nomen nudum); 1871, *Analges pinnatus* Nitzsch (apud Giebel) (♂ et deutonympha feminina); 1871, *Analges acanthurus* Nitzsch apud Giebel (♀). Eerst lang daarna, 1877, beschrijven Robin en Mégnin deze soort onder den naam van *Pr. profusus. Pinnatus*, 1871, is dus de oudste soortnaam. — Op *Acanthis carduelis*, Winschoten, 1898, W. W. Schipper; *Emberiza citrinella*, Arnhem, 21, 2, 1902, Oudemans; *Gallinula chloropus*, Nieuw Beerta, 10, 1896, W. W. Schipper; *Lanius excubitor*, Blijham, 10, 1896, W. W. Schipper; *Linota cannabina*, Utrecht, 10, 1885, Oudemans; *Panurus biarmicus*, Wedde, 10, 1896, W. W. Schipper.

Proeven met gekleurd voedsel.

Op de Zomervergadering der Ned. Entom. Vereeniging in Mei j.l. te Driebergen (Tijdschr. v. Entom. XLVIII, p. LXVI), werd eene mededeeling door mij gedaan omtrent kunstmatige kleuring van zijderupsen, en over de resultaten, in Frankrijk verkregen, door deze rupsen te voeden met bladeren, welke bevochtigd zijn met de oplossing eener organische kleurstof, Neutraal-rood of Toluyleen-rood genaamd.

Deze mededeelingen waren ontleend aan een opstel van C. de Labonnefon : »Coloration artificielle de la soie dans les glandes séricigènes« verschenen in *Cosmos*, 53e Année, Num. 1003, 16 Avril 1904, p. 491.

De schrijver wijst er in dit artikel op, dat reeds in 1841 door Bonafous te Lyon groenachtig-blauwe en licht rozeroode cocons van zijderupsen aan de Akademie van Wetenschappen